Растителна защита

електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Από τους αμπελώνες σε νέες αγορές: Πώς οι αγρότες στην Ευρώπη στρέφονται σταδιακά σε άλλες καλλιέργειες λόγω του κλίματος

Растителна Защита

Ημερομηνία 26.10.2026 | **Τεύχος** 10/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Γλώσσα** EL
www.plant-protection.com/article/2482?lang=el

Η ευρωπαϊκή αμπελοκαλλιέργεια βρίσκεται σε ένα ιστορικό σταυροδρόμι. Αντιμέτωπες με μια πρωτοφανή πτώση της παγκόσμιας κατανάλωσης κρασιού και πιεσμένες από ολοένα και πιο ακραίες κλιματικές ανωμαλίες, οι εκμεταλλεύσεις σε περιοχές με παραδοσιακή αμπελοκαλλιέργεια αναγκάζονται να αναζητήσουν επείγουσες εναλλακτικές λύσεις. Οι τρεις μεγαλύτεροι παραγωγοί στον κόσμο – Γαλλία, Ισπανία και Ιταλία – εφαρμόζουν ήδη ριζοσπαστικά μέτρα. Το μονοκαλλιεργητικό αμπελοοινικό μοντέλο, που θεωρούνταν επί μακρόν η ραχοκοκαλιά του αγροτικού τομέα σε αυτούς τους τόπους, παραχωρεί τη θέση του σε στρατηγικές διαφοροποίησης των γεωργικών καλλιεργειών και επαναπροσανατολισμού προς νέες αγορές.

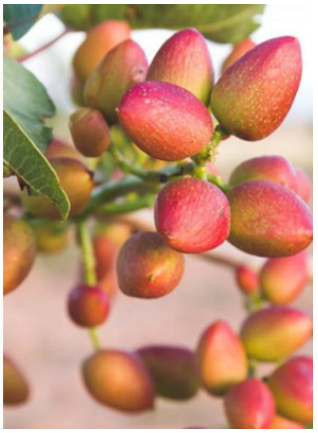
Τα τελευταία χρόνια, οι αμπελουργοί εκριζώνουν όλο και περισσότερους αιωνόβιους αμπελώνες για να κάνουν χώρο σε καλλιέργειες που μέχρι πρόσφατα φάνταζαν εξωτικές για τα γεωγραφικά τους πλάτη, αλλά σήμερα προσφέρουν μια νέα ευκαιρία για οικονομική επιβίωση στις συνθήκες ενός μεταβαλλόμενου κλίματος.

Τα ευρωπαϊκά χωράφια χαράσσουν ένα συγκεκριμένο μέλλον: η διαφοροποίηση στις εκμεταλλεύσεις και η σταδιακή μετάβαση δεν αποτελούν απλώς ένα πείραμα, αλλά μια οικονομική και κλιματική αναγκαιότητα που αλλάζει για πάντα το τοπίο των παραδοσιακών αγροτικών περιοχών.

Η επιστροφή της φιστικιάς

Στη Νότια Γαλλία και την Ισπανία, οι καύσωνες απειλούν τους παραδοσιακούς αμπελώνες και σε απάντηση οι αγρότες στρέφονται στη φιστικιά (*Pistacia vera*) – μια καλλιέργεια που καλλιεργούνταν σε αυτές τις περιοχές από την αρχαιότητα, αλλά εγκαταλείφθηκε πλήρως κατά τον 20ό αιώνα.

Σήμερα η φιστικιά βιώνει μια αληθινή αναγέννηση, και ο λόγος βρίσκεται στη βιολογία της. Είναι ένα φυτό της ερήμου που διακρίνεται για την υψηλή ανοχή του στα αλατούχα εδάφη. Είναι επίσης ανθεκτική σε μεγάλες διακυμάνσεις θερμοκρασίας: από −10 °C τον χειμώνα έως 40 °C το καλοκαίρι. Προτιμά ηλιόλουστη έκθεση και ξηρό έδαφος, δεν ευδοκιμεί καλά σε συνθήκες υψηλής υγρασίας, και το ριζικό της σύστημα έχει προδιάθεση για σήψη τον χειμώνα εάν λάβει υπερβολικό νερό που δεν έχει πού να αποστραγγιστεί. Ο καρπός ωριμάζει καλύτερα κατά τη διάρκεια ενός μακρού και θερμού καλοκαιριού.

Η αμπελουργός Αμαντίν Ρενάρ από τη γαλλική περιοχή του Βωκλύζ αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της μετάβασης: ενώ οι αμπελώνες της ξηραίνονται μετά τη θερινή ζέστη, τα νεοφυτευμένα δέντρα φιστικιάς βγάζουν φρέσκους βλαστούς ακόμη και χωρίς καμία τεχνητή άρδευση. Ωστόσο, η καλλιέργειά της απαιτεί ειδικές γνώσεις. Η φιστικιά είναι δίοικο φυτό – απαιτεί στρατηγική φύτευση αρσενικών και θηλυκών δέντρων (σε αναλογία 1:10), και η επικονίαση πραγματοποιείται εξ ολοκλήρου από τον άνεμο, γεγονός που καθιστά τα ρεύματα αέρα στην κοιλάδα του Ροδανού ιδανικά.

Η Ισπανία ακολουθεί επίσης αυτή την τάση. Αφού έχασε πάνω από 100.000 εκτάρια αμπελώνων σε 15 χρόνια, οι αγρότες στη Λα Μάντσα και την Ανδαλουσία στρέφονται μαζικά στους ξηρούς καρπούς. Το κύριο οικονομικό διακύβευμα, ωστόσο, είναι ο χρόνος: τα δέντρα αρχίζουν να καρποφορούν μόνο μετά το 5ο έτος και εισέρχονται σε πλήρη καρποφορία μετά το 10ο, γεγονός που απαιτεί μακροπρόθεσμο χρηματοοικονομικό σχεδιασμό.

Η σωτηρία του Μπορντό: Ακτινίδιο

Ενώ στα νότια το πρόβλημα είναι η ξηρασία, στη Νοτιοδυτική Γαλλία (περιοχή του Μπορντό) η κρίση προκαλείται από την κατάρρευση των εξαγωγών ερυθρών κρασιών και την απώλεια παραδοσιακών αγορών. Εκεί, αμπελουργοί όπως η Σεσίλ ντε Ταφέν από το „Château l'Ensumiz“ μειώνουν τους αμπελώνες τους για να επενδύσουν σε φυτείες ακτινιδίων (*Actinidia deliciosa*).

Σε αντίθεση με τη φιστικιά, το ακτινίδιο είναι ένα αναρριχώμενο φυτό που αγαπά την υγρασία και προσφέρει υψηλή κερδοφορία και μια ευκαιρία για την εγχώρια αγορά, αλλά συνοδεύεται από ασυμβίβαστες αγρονομικές απαιτήσεις. Χρειάζεται άφθονη άρδευση και ογκώδεις δομές στήριξης (περγκόλες) για να αντέχει το βάρος του καρπού και της φυλλικής μάζας – συχνά πάνω από 30-40 τόνους ανά εκτάριο. Η καλλιέργεια είναι εξαιρετικά ευαίσθητη στους όψιμους ανοιξιάτικους παγετούς (οι οφθαλμοί καταστρέφονται στους -1,5°C) και απαιτεί ενεργή επικονίαση από μέλισσες. Παρά την υψηλή αρχική επένδυση και τον κίνδυνο βακτηριώσεων, το ακτινίδιο παρέχει οικονομική σταθερότητα ανέφικτη σήμερα για τις παραδοσιακές αμπελοοινικές εκμεταλλεύσεις.

Φακές: Ένα ελιξίριο για το έδαφος

Μια άλλη εξαιρετικά δημοφιλής εναλλακτική λύση μεταξύ των Γάλλων αμπελουργών είναι τα όσπρια. Η φακή (*Lens culinaris*) αποδεικνύεται η ιδανική επιλογή για τους αγρότες του νομού Γκαρ.

Είναι ψυχρόφιλη στην αρχή της ανάπτυξής της (οι σπόροι βλασταίνουν στους 4-5°C), αλλά στη συνέχεια γίνεται εξαιρετικά ανθεκτική στην ξηρασία. Η πραγματική της αξία, ωστόσο, βρίσκεται υπογείως. Σε συμβίωση με τα φυματικά βακτήρια, η φακή δεσμεύει ατμοσφαιρικό άζωτο, εμπλουτίζοντας το έδαφος φυσικά. Αυτό την καθιστά ιδανική προκάτοχο για άλλα φυτά όπως η λεβάντα.

Η καλλιέργειά της είναι πλήρως μηχανοποιημένη, αλλά δεν στερείται προκλήσεων. Λόγω του χαμηλού της ύψους, η φακή είναι αδύναμος ανταγωνιστής των ζιζανίων, και η ανομοιόμορφη ωρίμανση απαιτεί δεξιοτεχνία κατά τη συγκομιδή. Προκειμένου να εξασφαλίσουν ασφάλεια και να οικοδομήσουν νέες αγορές, οι αγρότες ενώνονται ήδη σε συνεταιρισμούς και συνάπτουν άμεσες συμβάσεις με κρατικούς φορείς και δημόσια κυλικεία.

Ιταλία: Τεχνολογική προσαρμογή και «πράσινος τρύγος»

Η Ιταλία προσεγγίζει την εκρίζωση πιο συντηρητικά, εστιάζοντας στην καινοτομία. Στη Σικελία, την Απουλία και το Βένετο, υπάρχει μαζική μετάβαση στη νυχτερινή συγκομιδή με προβολείς, προκειμένου να αποφευχθεί η 40βάθμη ημερήσια ζέστη και η πρόωρη ζύμωση.

Αντί να καταστρέφουν τους αμπελώνες, οι Ιταλοί εισάγουν εθελοντική μείωση της απόδοσης μέσω του «πράσινου κλαδέματος» (που περιλαμβάνει σειρά εργασιών όπως αραίωμα βλαστών, κορυφολόγημα, αφαίρεση παραφυάδων, αφαίρεση φύλλων, αραίωμα σταφυλιών και φύλλων κ.λπ.), και οι επιστήμονες πειραματίζονται με την αγροδασοκομία – δημιουργώντας αμπελώνες σε μερικώς δασωμένες περιοχές όπου τα δέντρα παρέχουν φυσική σκιά και συγκρατούν την υγρασία.

Χρηματοδοτική στήριξη στη Δυτική Ευρώπη

Οι επιδοτήσεις δεν αποτελούν τακτικές ετήσιες πληρωμές, αλλά εφάπαξ αποζημιώσεις:

- Γαλλία: Μέσω του *FranceAgriMer*, χορηγούνται 4.000 EUR ανά εκτάριο αποκλειστικά για την οριστική εκρίζωση αμπελώνων.
- Ιταλία: Η χώρα συγχρηματοδοτεί (50%–75%) τον εκσυγχρονισμό των αμπελώνων με στήριξη έως 4.000–6.000 EUR ανά εκτάριο για νέες ανθεκτικές ποικιλίες.

Η βουλγαρική πραγματικότητα: Ένας αγώνας για επιβίωση και εξέλιξη στην ποιότητα

Ενώ οι αγρότες στη Δυτική Ευρώπη λαμβάνουν διάφορες αποζημιώσεις για τη διαφοροποίηση των καλλιεργειών, η αμπελοκαλλιέργεια στη Βουλγαρία αγωνίζεται να διατηρήσει τις υφιστάμενες εκτάσεις. Οι στατιστικές αναφέρουν δραστική συρρίκνωση – οι συγκομιζόμενες εκτάσεις μειώνονται κατά πάνω από 5% ετησίως φτάνοντας στα κρίσιμα 26.000 εκτάρια.

Οι αμπελουργοί της χώρας πιέζονται από την έλλειψη επιδοτήσεων (αναμενόμενη διακοπή των πληρωμών αναδιάρθρωσης το 2027) και μηδενική πρόβλεψη για αποζημίωση στο πλαίσιο του «πράσινου τρύγου». Σε αυτό προστίθεται η κλιματική πίεση – ακραίες θερμοκρασίες που δημιουργούν ιδανικό περιβάλλον για ασθένειες όπως η φυτόπλασμα (που μεταδίδεται από τον τζιτζικάκι του αμπελιού). Η μόνη λειτουργική στο-

ISSN 2815-522X

χευμένη στήριξη αυτή τη στιγμή είναι η ενίσχυση για την αποζημίωση δαπανών για φυτοπροστατευτικά προϊόντα (κατά παρασίτων όπως ο τζιτζικάκος του αμπελιού, που μεταδίδει φυτόπλασμα). Ο συνολικός προϋπολογισμός της είναι μόλις πάνω από 2,5 εκατομμύρια EUR, και το μέγιστο ποσοστό είναι μόνο έως 306,77 EUR ανά εκτάριο. Τα δικαιολογητικά στο πλαίσιο της γίνονται δεκτά έως τις 13 Νοεμβρίου 2026.

Η ποικιλία Μαυρούδι είναι μια τοπική βουλγαρική ερυθρή οινοποιήσιμη ποικιλία αμπέλου. Είναι γνωστή από την αρχαιότητα και αποτελεί μία από τις αυτόχθονες ποικιλίες που καλλιεργούνται στις μεγαλύτερες εκτάσεις της χώρας, κυρίως στη Νότια Βουλγαρία. Το Μαυρούδι είναι μια όψιμης ωρίμανσης ερυθρή οινοποιήσιμη ποικιλία που αποτελεί τυπικά οινοποιήσιμη ποικιλία, με υψηλό ποσοστό στερεάς φάσης στις ράγες. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την παραγωγή κρασιών πλούσιων σε φαινολικές ουσίες και εκχύλισμα.

Παρά τη γενική συρρίκνωση του τομέα, ωστόσο, η βουλγαρική οινοποιία βρίσκει τον δρόμο της προς νέες αγορές μέσω της ποιοτικής εξέλιξης. Οι επενδύσεις στην Κοιλάδα του Στρυμόνα, την Θρακική Πεδιάδα και την ακτή της Μαύρης Θάλασσας κατευθύνονται προς boutique κρασιά. Οι σύγχρονοι οινοποιοί στοιχηματίζουν όλο και πιο σίγουρα σε χαρακτηριστικές τοπικές ποικιλίες – Σιρόκα Μελνίσκα Λόζα, Μαυρούδι, Ρούμπιν και Γκάμζα – δημιουργώντας μια μοναδική ταυτότητα που επιτρέπει στο εγχώριο κρασί να αντέξει την παγκόσμια καταιγίδα.

** Βασισμένο σε υλικά από τη Le Figaro*